

هنرمند جوان

حسین کاظمی

روز چهارشنبه ۶ آذر در باشگاه انجمن ایران و امریکا آقای حسین کاظمی

آقای حسین کاظمی

هنرمند جوان تابلوهای تازه ساز خود را برای نمایش در سالن باشگاه کرد کرده و سخن رانی مشروحی که در پائین بنظر خوانندگان

محترم میرسد ایراد نمودند .

بدواً جناب آقای دکتر صدیق نایب رئیس انجمن اظهار داشتند :

چند دقیقه قبل از ورود باین تالار از من سؤال شد چه ربطی

میان این باشگاه و انجمن روابط ایران و امریکا موجود است .

بنده وعده دادم جواب را اینجا عرض کنم :

اولاً یکی از اهم مقاصد انجمن معرفی ایران است بامریکا و یکی از مظاهر تمدن ما هنرهای زیاست و اسباب خرسندی است که در میان اعضای انجمن هنرمندان با استعداد و قریحه بسیار است . در سال گذشته آقای مهدی برکشلی لیسانسیه دانش سرای عالی در یکی از جلسات هفتگی ، اعضای انجمن را از هنرمندی خود در موسیقی محظوظ ساختند .

در اوایل امسال هم آقای پرویز محمود در زمینه موسیقی علمی مطالبی بیان کرده و قطعاً تیرا بوسیله چند تن نواختند که از آن استفاضه کامل شد . اکنون هم آقای حسین کاظمی پنجاه و پنج پرده از کارهای خود را که در ظرف تابستان گذشته انجام داده برای ملاحظه اعضای انجمن بمعرض نمایش گذاشته اند و امیدوار است آقایان امریکائی مقیم تهران تشریف بیاورند و این پرده ها را تماشا کنند . مخصوصاً از آقای دکتر کرنی خواهشمندم در این باب اقدام مقتضی بفرمایند .

تائیداً ربط دیگری که نمایش آثار صنعتی

امشب با انجمن روابط ایران و امریکا

دارد اینست که این انجمن پس از سخنرانی

یکنفر امریکائی در باره صنایع ایران

بوجود آمده است . آن امریکائی پروفیسور

پوپ (۱) دانشمند معروف است که در

۱۳۰۴ در حضور اعلیحضرت شاه فقید

خطابه بسیار جالبی در باب هنرهای ایران

ایراد کرد که این جانب بفارسی ترجمه

کردم و بعد بشکل رساله از طرف وزارت

فرهنگ منتشر شد . در ضمن آن خطابه بود

پروفیسور پوپ

Arthur Upham Pope (۱)

که پروفیسور پوپ ملت ایران را متوجه خود در صنایع زیبا کرد و اهمیت خدماتی که در این رشته بتعمدن دنیا نموده است خاطر نشان کرد و تذکر داد که ایران مخصوصاً در صنایع تزئینی و رنگ آمیزی نیروی خلافت داشته و باید عظمت پایه خود را بداند و در آینده نیز مانند گذشته خدمات خود را بفرهنگ جهان ادامه دهد .

برای معرفی صنایع ایران بدنی پروفیسور پوپ چندین سفر بایران آمد و هزاران عکس و نقشه از ابنیه و آثار معماری و صنایع فلزی و سوفالین و منسوجات ایران برداشته و با معاضدت بزرگترین علما و متخصصین صنایع ظریفه و باستان شناسی امریکا و انگلیس و آلمان و روسیه و فرانسه و ایتالیا و ممالک دیگر کتاب قطور و بزرگی در شش جلد بزبان انگلیسی بطرز بسیار زیبا تألیف و طبع کرده که سه جلد آن متن و سه جلد آن گراور و تصویر است . این کتاب در ۱۳۱۸ از طبع خارج شده و نسخه آن در کتابخانه های مهم بایستخ موجود است و هرایرانی باید آنها را ببیند تا متوجه شود میهن او در ظرف شش هزار سال چه نمونه های نیزی از صنایع بوجود آورده و چگونه برای سایر ملل سرمشق ظرافت و زینت بوده است . با تهیه و طبع و نشر این کتاب نفیس پروفیسور پوپ بزرگترین خدمت را بایران کرده که نظیر آن در تاریخ ملل کمتر دیده میشود .

خوشبختانه دولت شاهنشاهی بکرات قدردانی خود را برای این خدمت بزرگ به پروفیسور پوپ ابراز داشته ، او را استاد افتخاری دانشگاه کرده ، نشان علمی درجه اول باو داده است . پروفیسور پوپ به عضویت وابسته فرهنگستان ایران انتخاب شده و نشان همایون از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی باو مرحمت گردیده است . در هر محفل همیشه نام او با احترام ذکر میشود و هر ایرانی تحصیل کرده ای زحمات و خدمات این مرد شریف را قدر میداند و نسبت بوی سپاسگزار و حق شناس است . -

اینک سخن رانی آقای کاظمی

در اروپا و آمریکا بین صنایع ظریفه و صنایع عالی فرقی است - صنایع ظریفه یعنی صنایعی که پیدایش آنها فقط برای ایجاد - و تنها بمنظور ارائه زیبایی است - نه استفاده مادی - مقصود از صنایع ظریفه رفع احتیاجات روزانه و عمومی نیست بلکه برای عشق زیبایی و ایجاد چیز هائست که انسان از دیدن آن خوشوقت شده و طرز تفکر نوینی پیدا کند - ما میل داریم مردم این کشور را بدان تشویق کنیم که صنعت را بخودی خود و برای خاطر صنعت دوست بدارند - همانطور که عشق بحقیقت وجود دارد - باید عشق زیبایی را بوجود آورد و صنعت را از جنبه صنعتی آن پرستید - صنایع ظریفه مثل تزئین - نقاشی - مجسمه سازی و غیره - ولی صنایع عملی عبارت از ساختن اشیائی است که نه تنها دارای زیبایی میباشند بلکه بیشتر استفاده های مادی از آن میشود - عام زیبایی و سلیقه هماغوش و همرو هنر راه را برای رسیدن بدرجه عالی فن میپماید - سلیقه عبارت

از شناختن و تشخیص خوبی و بدی و حسن انتخاب و احساس برتری و صنعتی است . گذشته از تولید صنعت که بدست صنعتگران انجام می یابد بموضوع مهم دیگری نیز باید توجه داشت و آن عبارت از قوه درك و تقدیر صنعت است . هر کس باید برای درك احساسات عالیة زندگی آنرا در خود ایجاد کرده و پیروراند - ما همه نمیتوانیم صنعتگر توانا باشیم و شاید آن استعداد و هنر در ما نباشد که يك شیء صنعتی را بوجود آوریم . ولی برای همه ما ممکن است که حس تقدیر صنعت را در خود پرورده و سلیقه برای تشخیص خوبی و بدی بیابیم -

پس باید در نظر داشت که قشنگی و زیبایی طبیعت در توصیف ما وارد نیست . صنعت عبارت است از بکار بردن مهارت و سلیقه در جلوه زیبایی بوسیله ابتکار - صنعت وسیله است که بشر عقاید و افکار خود را راجع بکمال بیان میکند - صنعت عبارت است از پیدایش تصورات و احساسات در خود صنعتگر ، که وی باید اول در عالم تصور و مغز خود صنعتی را دریابد بعد عملاً نمونه خیالی خود را توسط اجسامی که در دست دارد بصورت شیئی در خارج مجسم کند .

سبک در صنعت از خصائص انفرادی صنعتگر است که میتوان کار های او را از سایرین تشخیص کرد - سبکها در نتیجه تحولات صنعتی بوجود می آید ، صنعتگران واقعی هر کدام در پی مسلکی از خصوصیات صنعت ، سبک و روش خود را آمیخته با تازکیه می پیمایند .

بدنیست اگر قسمت مختصری از صنایع گذشته ایران را در این جا بیان کنیم - بطور یقین در قرون سابق رابطه صنعتی بین ایران و ممالک همجوار مستقر بوده و حتی ایران تماس صنعتی با مصر و یونان داشته است . شکی نیست که ستونهای زیبای تخت جمشید قبل از ساختمانهای کلاسیک یونان ساخته شده است - در عهد اشکانیان ایران رابطه صنعتی با امپراطوری روم داشته و سبک منسوجات ایران در تمام ممالک شرقی مدیترانه مورد توجه و تقلید بوده است . سبک ساختن ظروف سفالین مغرب ایران را در خود ایتالیا هم تقلید

میکردند - میتوان گفت معماری ایران باندازه معماری روم با رویای قرون وسطی خدمت کرده - در زمان چارلز دوم نامدنی لباس دربار انگلیس از لباس ایرانیان تقلید میشد.

نگاهی به مینیاتور ایران می‌کنیم

در زمان صفویه مینیاتور و نقاشی ایران آمیخته با سبکهای مغولی و چینی دوران ترقی خود را می‌پیمود - اینرا نیز باید گفت صنایعی را که ایران از سایر ملل اقتباس کرده هیچگاه مغلوب اراده و نفوذ آنان نشده ، بلکه آنچه گرفته چنان آنرا هماهنگ خود کرده که ملیت و اصلیت اولیه اش را از میان برده و بطرز ایرانی ساخته است . یقین داریم که ساسانیان دیوارهای قصر خود را و همچنین دیوارهای معابد و کتابهای مذهبی را با نقاشیهای قشنگ و رنگهای فوق العاده زیبا تزئین مینمودند - نقاشیها و تصاویری که در زمان مغول و بعد تهیه شده صنعتگران در ساختن آنها مهارت و سلیقه زیادی بخرج داده‌اند رنگهای جدیدی که در آنها بکار رفته بیشتر رنگهای سرد مثل - فیروزه و سبز روشن و زرد و خاکستری که خیلی لطیف با هماهنگی مخصوص بکار رفته است .

بعضی از نقاشان معاصر سبک مینیاتور قدیم ایران را با طرز نقاشی طبیعی اروپا توأم کرده‌اند - گرچه اینها چیزهای قابل توجهی بوجود آورده‌اند ، اما هنوز منتظر تجدید صنعتی عالی در مینیاتور ایران باید بود .

گذشته از صنایع مینیاتور - نقاشی نوین که منظور شبیه سازی و تقلید از طبیعت بوده از چهار صد سال پیش باینطرف راه خود را آهسته آهسته پیموده در صورتیکه اصول و عقاید نقاشی فرنگی را تعقیب میکرده است ، بنظر میآید که در عصر حاضر عناصر لازم برای يك تجدد بزرگ صنعتی موجود میباشد - صنعتگران ایندوره با مطالعه کتب صنعتی اروپا و تعمق بیشتر در کارها توانستند فکر و روش خود را کمی تغییر داده ، وارد دنیای هنری تازه تری شوند - در نتیجه نفوذ هنرهای زیبای اروپا حس و درک صنعت صورت دیگری بخود گرفته ، و جنبه تزئینی و ابتکار آن بیشتر مورد توجه است - امروزه در آمریکا هنرهای تزئینی در درجه اول صنایع زیبای دیگر است - در آمریکا دانشکده‌های بزرگی است که بیشتر صنایع تزئینی در آن تدریس میشود مثلاً برای تزئین پارچه‌ها - ابراهام - مدل

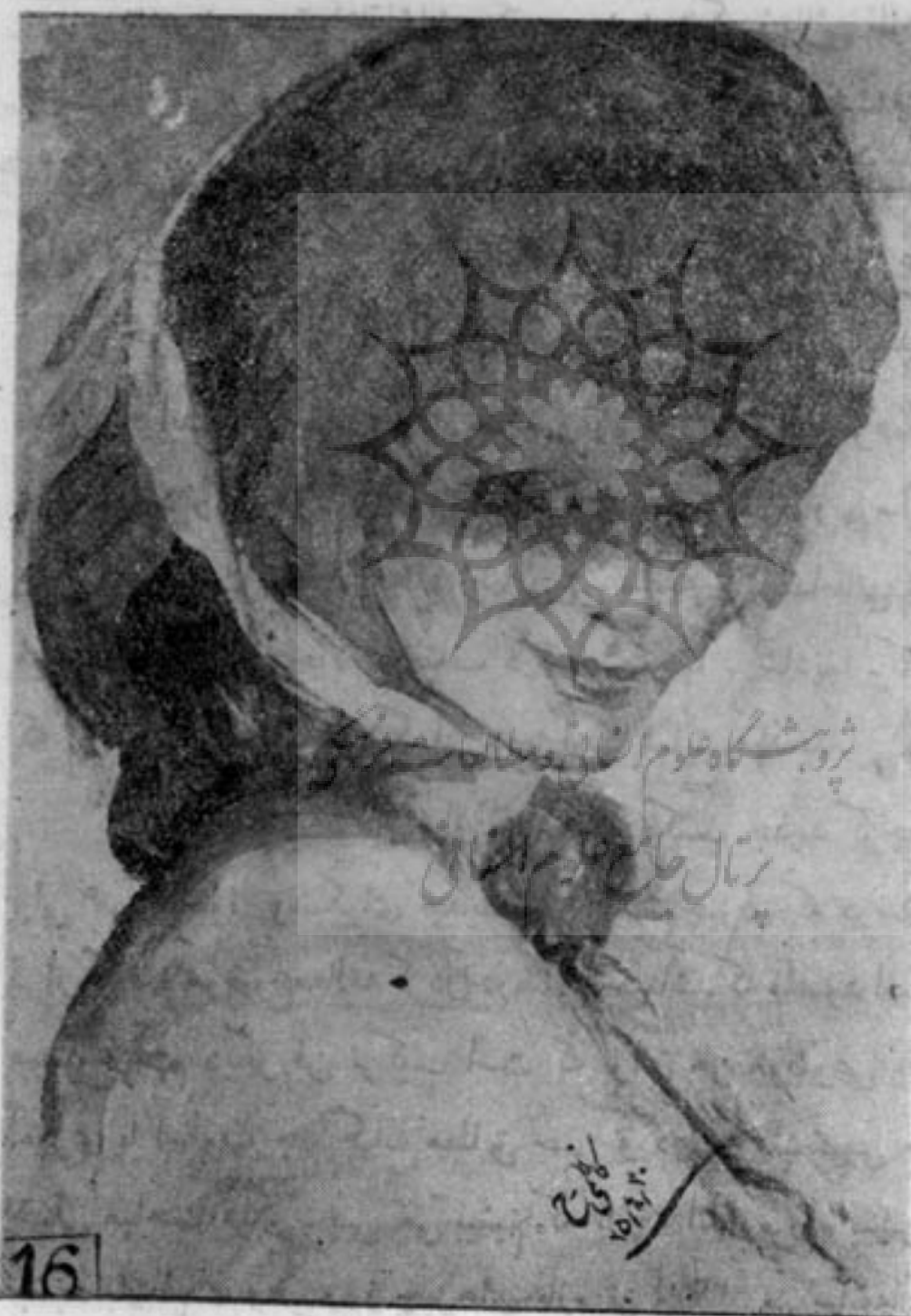
لباس و غیره - میشود گفت آمریکای امروزه اول مملکتی است که درس زیبایی را بسایر ممالک میآموزد - در خصوص صنایع جدید ایندوره کتابهای زیادی نوشته شده است که هر قدر بیشتر آنرا مطالعه کنیم می بینیم که چه تحولات عظیمی در نقاشی و سایر هنر های دیگر پیدا شده است .

صنعتگران قدیم سعی میکردند طبیعتی را که هر روز می بینند آنرا طوری مجسم کنند که تمام جزئیات آن کاملاً مطابق طبیعت تقلید شود ، و از قوه ابداع و ابتکار بکلی دور بودند - در صورتیکه نقاشان مکتب جدید دیگر زیبایی ظاهر طبیعت را نمی بینند بلکه حالت درونی و روح اشخاص یا هر چیز را با اسلوبی عالی و رنگ آمیزی ساده و زیبا نمایش می دهند ، اینها طبیعت معمولی را تغییر داده و احساساتی که از مشاهدات در آنها تولید میشود با در نظر گرفتن ایجاد تازگیهای زیبا و مطبوع اثر نوبنی منعکس میکنند ، و این خود نمونه کوچکی از ابتکار در صنعت جدید میباشد .

ابداع در صنعت قوه تصور و روح را تقویت کرده - و هنرمند را از بعضی قیود دور میسازد و در جریان تکامل و نشان دادن افکاری تازه و بی سابقه راهی نو در پیش میگذارد . صنعت جدید ایجاد زیبایی بی سابقه و احساساتی است که صنعتگر از خود نشان میدهد ، شاید مثل حالات مختلف دردها - رنجها - شادیها - که با اصطلاح شیره زیبایی آنها را که از درك و تشخیص دیگران دور است نمایش میدهد .

طرح های تزئینی از مشیخات مکتب جدید گرچه خود روشی جداگانه است ولی همرو اصول و سبکهای جدید می باشد . چیزی که در صنایع جدید خیلی مورد اهمیت قرار گرفته موضوع مبالغه کردن در صنعت میباشد که مقصود اصلی فکر صنعتگر را می پروراند . موضوع مهم دیگر فن ترکیب است که برای هر موضوعی يك نوع ترکیب - یکنوع رنگ آمیزی با اسلوب جدا گانه مطابق حس و درك و تشخیص صنعتگر نشان داده میشود ، و خیلی مباحث دیگر - پس می بینیم که تا چه اندازه راه پیشرفت و دامنه توسعه در مکتب جدید باز است و هر روز چیزهای تازه تر و افکار بی سابقه ای را مطالعه می کنیم - اصل مهم صنعت امروزه ایجاد زیبایی توسط احساسات با ترکیبات و فن بی سابقگی است که

بوسیله آنها باید حسی در افکار و حالات بیننده تولید نماید - در نتیجه این نوع تازکیها در مکتب جدید سبکهای مختلفی که بوجود آمده مثل Symbolism, Impressionism و Viankism, و دیگرها، يك دنیا تازکیهای هنری در اندیشه ما می پروراند - برای مثال يك کمی بسبک امپرسیونیستها که من نیز آن روش را کم و بیش مطابق درك خودم پیموده ام نزدیک میشویم - این دسته سعی میکنند ماده را از راه خیال نشان داده و با افکار عالی و بی سابقه خود را از قیود و محدودیت خلاص کنند و با توجه بمعنای اصلی صنعت اثراتی

برای مطالعه و تعمق دیگران ایجاد نمایند - صنعتگران مکتب جدید بیشتر در جستجو بوده و با مطالعات زیادی هنر را بحقیقت اصلی خود نزدیک کرده اند - قبل از شروع عمل راجع به حس خودشان فکر میکنند که چه چیز را میخواهند و چه باید بکنند - این حس در مخیله شان صورت داخلی بخود گرفته بعد آنرا بوسیله اجسامی که در دست دارند در خارج نقش می کنند - مثلاً اگر از يك حالت خنده حسی در آنها ایجاد شد - آنقسمت که بیشتر حالت خنده را زیبا

گرچه خورشید حال

کرده بود موضوع مبالغه را بکار برده و سایر قسمتها را ساده تر و محو تر با هم آهنگی جالبی نشان میدهند برای اینکه منظور اصلی خنده بود، پس باید شدید تر و زیبا تر نشان داده شود و بقیه وسیله هستند که در حال سادگی ترکیبات موضوع اصلی را کامل کنند. برای مثال بتابلویی که با اسم **گر به خوشحال در اینجا معرفی شده نزدیک** میشود - در ترکیبات طرح و حالت بر گشت صورت و در قسمت رنگ آمیزی کلاه و مو

همه تقریباً در یک مایه قهوه‌ای

کمرنگ و مقداری بنفش

مخلوط با زرد چقدر ساده

تهیه شده، که هم رابطه‌ای

است برای اینکه اصول

ترکیبات طرح را کامل

کند و هم هماهنگی با -

شکوهی با اصل موضوع

دارد. عضلات نرم گونه‌ها که

بوسیله خنده بر جستگی

مطبوعی پیدا کرده است

با رنگهای روشنی که آنرا

از مایه قهوه‌ای جدا میسازد

کمک بزرگی بقوی نمودن

موضوع نموده است - حالت

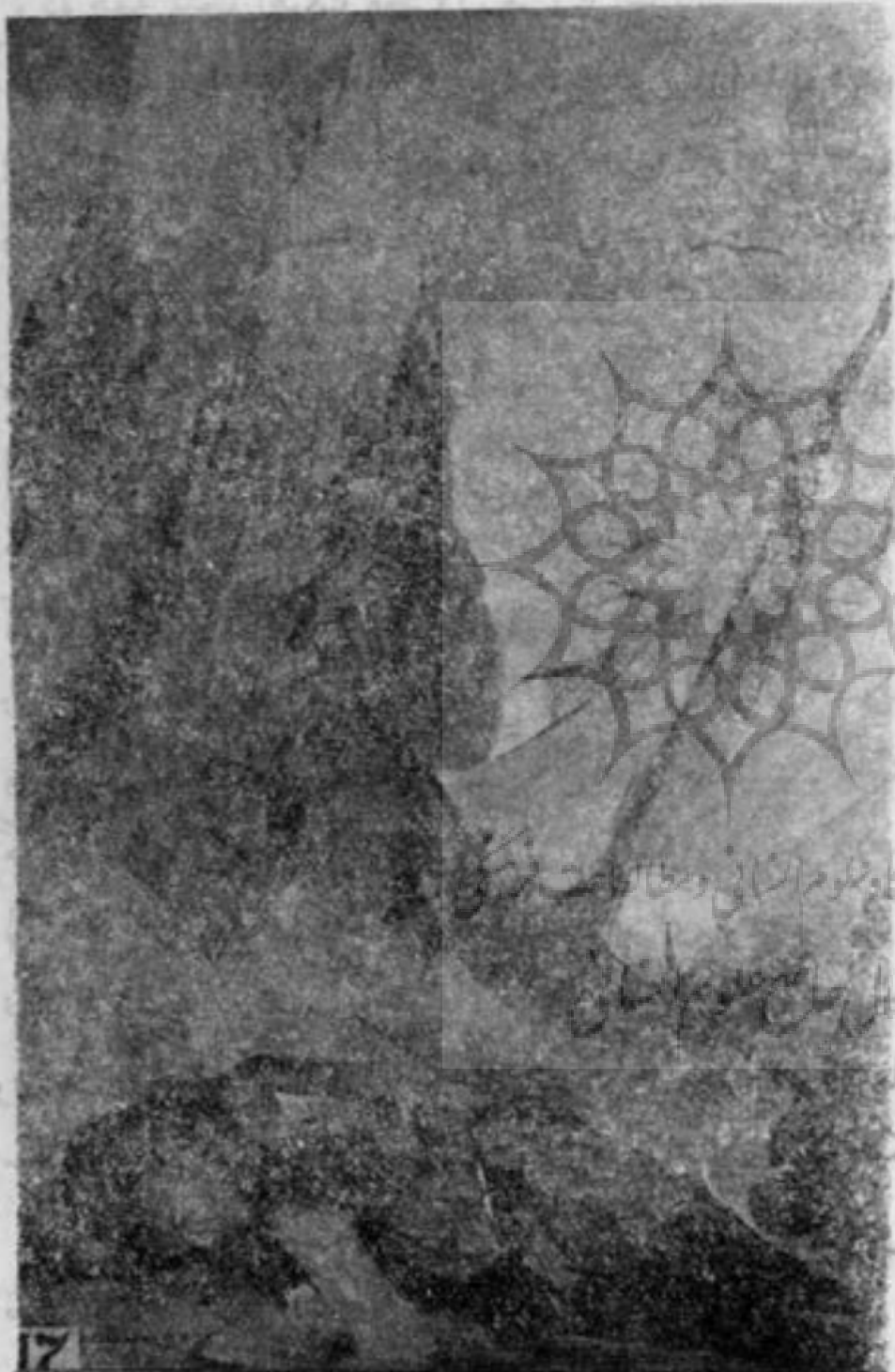
چشمها که در تاریکی سایه

های خوابیده خوشحالی

گرمی را نشان میدهد

رابطه شیرینی است با

حالت لبها.

۱۷

مرسم و دریا

و یا مثلاً در تابلوی **مرک و دریا**، خطهای ضد هم در بعضی جاها قوی و در

سایر جاها ملایم در هم آمیخته شده و رنگهای سرد در مایه های سبز زمردی و یابویی خاکستری روپوش آرامی برای هوا و ترکیبات آن ایجاد نموده اند، ملاحظه بفرمائید انتخاب رنگ چقدر برای زیبایی موضوع مؤثر است. آن صخره های سرد شکسته با دور شدن مرغان دریائی، سکوت ممتد و محوی آبها خود را برای قوی نمودن مطلب هماهنگ ساخته است، ابرهای خاکستری که آرام آرام در حال فرار است، نور روشنی که بالای صخره ها را احاطه کرده همه یکجا آهنگ محزون مرگ است.

پس با اشاره مختصری باین دو تابلو برای مثال دیدیم صنعت، صنعت گذشته نیست بادرک مطالبی تازه و احساسات نوینی خود را بموضوع اصلی هنر نزدیک کرده ایم. تازگیها رابطه ای است که اندیشه ما را با دنیای هنری جدیدی آشنا میکند.

Ronoi نقاش امپرسیونیست بزرگ فرانسوی - تامدتها روش کهنه کلاسیک را در نقاشی میپیمود ولی یکمرتبه پس ازیک برخورد سنگین در مقابل تازگیها - بکلی سبک اصول مکتب قدیم را ترك کرده و برای مبارزه صنعتی داخل مکتب جدید شد و با یکدنیا موفقیت آثار بی سابقه و زیبایی را بوجود آورد. در سادگی رنگها و هم آهنگ ساختن آن با موضوع از کوشش باز نایستاد - رنوار بیشتر احساسات و حالات توده زمان خود را مجسم میکند - در ترکیبات طرح و رنگ رنوار اثر مخصوصی است که اندیشه های نهانی و احساسات خود را با عالیتترین روش بیان مینماید. او شیفته زیباییهایست که برای مردم خیلی پیش پا افتاده است ولی با تعمق زیاد در کارهایش بروح عالی و قوه تشخیص او در هنر پی میبریم که چگونه صحنه نوي برای دیدن و فکر کردن برای ما بوجود آورده است نقاشان جدید دیگری که هر يك زیبایی تازه را در صنعت حس نموده اند مثل Picasso و Matisse و Chacal Raoule و دیگرها، که برای هر يك مباحثی طولانی باید شرح داد. سبکها و تازگیهای شکفت انگیزی که مطالعه آنها شاید خیلی مشکل بنظر بیاید بوجود آورده اند، چون صنعت را از راه فلسفه و بیانی سخت دشوار داخل شده اند ولی زیبایی ظاهر آنها بی لذت نیست. بطور کلی چون این مکتبها بی سابقه بود و چشم و فکر مردم با طبیعت تماس نزدیک داشته است اغلب از دیدن این نوع تابلو ها حسی که زائیده لذت و زیبایی و تفکر باشد در آنها تولید نمیشود، همچنانکه هر چیز تازه و بی سابقه ای یقیناً در دفعه اول انسانرا تعجب و تفکر وامیدارد.